

Datum : 16 september 2009
Aan : Tweede Kamerfractie D66

Ex-ante budgettaire effecten tegenbegroting D66

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van D66 de ex-ante budgettaire effecten in 2010 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2010 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2010, zoals deze door het CPB in de MEV 2010 zijn verwerkt. Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering. De rapportage beperkt zich tot de ex-ante budgettaire effecten voor 2010. Voor berekeningen van de korte termijn macro-economische en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. Bovendien geven deze korte-termijneffecten een onvolledig beeld.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingsvoorstellen op de plannen van het kabinet. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2010, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2010 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van D66 in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen.

2 Wijzigingsvoorstellen van D66

2.1 Uitgaven

Tabel 2.1 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 7,1 mld euro aan ombuigingen voorgesteld, waarvan 0,9 mld euro financieringsverschuivingen. Daar staat voor 2,0 mld euro aan intensiveringen tegenover.

2.1.1 Ombuigingen

- Op de bestuur- en apparaatskosten van het rijk wordt 0,3 mld euro omgebogen, ondermeer door de inhuur van externe adviseurs te verminderen.
- Vermindering van de uitkeringen in het kader van het Gemeente- en Provinciefonds levert een ombuiging van 0,5 mld euro op.
- Op de uitgaven van infrastructuur wordt door D66 1,1 mld euro bezuinigd, o.a. door het stimuleringspakket te korten en de aanleg van wegen uit het infrafonds te beperken.
- De uitgaven aan onderwijs worden met 0,1 mld verminderd, o.a. door de fusieprikkels in het voortgezet onderwijs aan te pakken en door de maatschappelijke stage af te schaffen.
- Op het terrein van de zorg beperkt D66 het basispakket in de ZVW met 0,6 mld euro en wordt het eigen risico verhoogd naar 200 euro (0,3 mld euro). Deze maatregelen worden ingeboekt als een financieringsverschuiving. Een gedragseffect van bovengenoemde maatregelen doet de collectieve uitgaven met 0,1 mld euro dalen.
- D66 bezuinigt 1,2 mld euro op de zorgtoeslag door de hoogte te baseren op de werkelijke ZVW-premies inclusief collectiviteitskorting (0,4 mld euro) en de zorgtoeslag gelijk te trekken voor alleenstaanden en samenwonenden (0,8 mld euro).
- De kinderbijslag wordt gemaximeerd op twee kinderen (0,4 mld euro) en het kindgebonden budget gehalveerd (0,5 mld euro).
- Enkele intensiveringen van het kabinet op het terrein van sociale zekerheid worden teruggedraaid (0,9 mld euro): envelop WAO-WIA brugbanen, envelop participatie, onderkant en armoede, loonkostensubsidie en participatieplaatsen.
- Op het terrein van sociale zekerheid stelt D66 daarnaast nog enkele andere ombuigingen voor: minder huurtoeslag (0,1 mld euro), minder uitgaven aan re-integratie (0,3 mld euro), verhoging van de AOW-leeftijd per 1 juli met 1 maand (0,1 mld euro) en afschaffen van de langdurigheidstoeslag WWB en de ontheffing van sollicitatieplicht voor bijstandsmoeders (0,1 mld euro).
- De uitgaven aan ontwikkelingshulp worden met 0,3 mld euro verminderd.
- Tot slot bezuinigt D66 door de inburgeringsplicht voor oudkomers te beperken (0,1 mld euro), de subsidies voor bedrijven te verminderen (0,1 mld euro) en landbouwgronden te verkopen.

2.1.2 Intensiveringen

- Voor politie, rechterlijke macht en rechtsbijstand wordt 0,2 mld euro extra uitgetrokken.
- De uitgaven voor het spoor en openbaar vervoer worden met 0,3 mld euro verhoogd.
- D66 intensiveert 0,4 mld euro in milieu, onder andere door investeringen in CO₂-opslag (0,1 mld euro) en de Ecologische Hoofdstructuur (0,3 mld euro).

Tabel 2.1 Ombuigingen en intensiveringen D66, 2010

	Ombuigingen	Intensiveringen
	mld euro	
Naar beleidsmatige clusters		
Openbaar bestuur	0,8	
w.v. rijk		0,3
lokaal bestuur (gemeenten, provincies en waterschappen)		0,5
Veiligheid		0,2
Defensie		
Infrastructuur	1,1	0,3
Milieu		0,4
Onderwijs	0,1	1,0
w.v. hogere lerarensalarissen		0,2
extra instroom leraren		0,2
vmbo		0,1
wetenschap		0,1
innovatie in de zorg		0,1
concierges		0,1
OV-kaart voor MBO-studenten		0,1
terugdraaien extra collegegeld voor 2de studie		0,0
Zorg	0,1	0,1
w.v. gedragseffect vergroten eigen risico en verkleinen basispakket		0,1
Intensiveringen: opleidingen zorg en academische ziekenhuizen		0,1
Sociale zekerheid	3,5	
w.v. minder zorgtoeslag		1,2
halveren kindgebonden budget en kinderbijslag voor max. 2 kinderen		0,9
schrappen envelop WAO-WIA-Brugbanen		0,6
korting re-integratiebudget		0,3
AOW-leeftijd omhoog		0,1
minder huurtoeslag		0,1
schrappen envelop participatie, onderkant en armoede		0,2
minder loonkostensubsidie en participatieplaatsen		0,2
aanpassingen bijstand		0,1
Ontwikkelingssamenwerking	0,3	
Overig	0,3	0,1
w.v. beperken inburgeringsplicht oudkomers		0,1
minder subsidies voor bedrijven		0,1
verkoop landbouwgronden		0,1
intensiveringen: meer subsidies voor cultuur en toerisme		0,1
Totaal, gecorrigeerd	6,2	2,0
Financieringsverschuivingen	0,9	
minder uitgaven wegens verhoging eigen risico ZVW naar 200 euro		0,3
minder uitgaven wegens pakketbeperking ZVW		0,6
Totaal ^a	7,1	2,0

^a Door afrondingsverschillen kan het totaal afwijken van de som der delen.

- D66 intensificeert 1,0 mld euro in onderwijs. Dit betreft verhoging van lerarensalarissen (0,2 mld euro), extra instroom leraren (0,2 mld euro), een OV-kaart voor MBO-ers (0,1 mld euro) meer middelen voor VMBO (0,1 mld euro), extra budget voor wetenschap en innovatie in de zorg (0,2 mld euro), conciërges (0,1 mld euro) en terugdraaien extra collegegeld voor tweede studies.
- D66 trekt extra geld uit voor opleidingen in de zorg en academische ziekenhuizen (0,1 mld euro).
- De subsidies voor cultuur en toerisme worden verhoogd (0,1 mld euro).

2.2 Lastenmaatregelen

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen uit het D66-programma. Per saldo verlicht D66 de lasten met 0,6 mld euro; voor gezinnen is sprake van een lastenverlichting van 0,9 mld euro, terwijl voor bedrijven sprake is van een lastenverzwaring van 0,3 mld euro.

Milieu

D66 verzwart de lasten op milieu met 1,9 mld euro:

- D66 voert een heffing op vlees in van 0,85 euro per kilogram, waardoor de lasten met 0,7 mld euro toenemen.
- D66 schaft de landbouwvrijstelling af, wat de lasten met 0,3 mld euro verhoogt.
- D66 gaat de fiscale behandeling van verschillende gebruikswijzen van energie gelijktrekken. De goedkopere diesel voor landbouwwerktuigen (rode diesel) en het lagere tarief van de energiebelasting voor tuinbouw worden afgeschaft. In totaal betekent dit een lastenverzwaring van 0,3 mld euro.
- D66 verschuift sierteelt van het lage naar het normale btw-tarief; hierdoor stijgen de lasten met 0,2 mld euro.
- Heffingen op bestrijdingsmiddelen en oppervlaktedelfstoffen verhogen de lasten met 0,2 mld euro.
- Een vaarbelasting op recreatievaartuigen verhoogt de lasten met 0,1 mld euro.
- D66 differentieert de bijtelling van de auto van de zaak naar CO₂-uitstoot. Dit verhoogt de lasten met 0,1 mld euro.
- D66 schaft de vrijstelling voor de motorrijtuigenbelasting af voor motorrijtuigen ouder dan 25 jaar. De lasten stijgen hierdoor met 0,1 mld euro.
- D66 belast niet-afbreekbare smeermiddelen met 0,1 mld euro.

Tabel 2.2 Lastenmaatregelen D66, 2010

	mld euro	
Milieu	1,9	
w.v. milieuheffing op vlees van 0,85 euro per kg		0,7
afschaffen landbouwvrijstelling		0,3
afschaffen lage tarief energiebelasting voor landbouw en voor rode diesel		0,3
btw sierteelt naar algemeen tarief		0,2
heffingen bestrijdingsmiddelen/oppervlaktedelfstoffen		0,2
vaarbelasting op recreatievaartuigen		0,1
vergroening leaseregeling		0,1
afschaffen MRB-vrijstelling motorrijtuigen boven 25 jaar		0,1
belasting niet-afbreekbare smeermiddelen		0,1
afschaffing vrijstelling grondwaterheffing landbouw		0,0
Inkomen en arbeid	- 2,8	
w.v. verlaging tarieven 1e en 2e schijf loon- en inkomstenbelasting		- 1,6
verhoging inkomensafhankelijke arbeidskorting		- 0,8
verhoging aanvullende combinatiekorting met 400 euro		- 0,4
enveloppe koopkrachtreparatie		- 0,3
versneld individualiseren algemene heffingskorting		0,2
afschaffen doorwerkbonus		0,2
verlaging ZVW-premie (incl. grondslageffect inkomensafhankelijke bijdrage)		- 1,1
hogere eigen betalingen wegens verhoging eigen risico ZVW naar 200 euro		0,3
hogere eigen bijdragen wegens pakketbeperking ZVW		0,6
Winst en vermogen	- 0,2	
w.v. WBSO technostarters en milieutechnologie		- 0,2
Overig	0,5	
w.v. afschaffen verlaagd btw-tarief logiesverstrekking		0,3
opbrengst btw/accijns na legalisering softdrugs		0,2
evenementenheffing politie-inzet		0,1
Totaal mutatie microlasten (MLO)	- 0,6	
w.v. bedrijven		0,3
w.v. gezinnen		- 0,9
Financieringsverschuivingen	- 0,9	
w.v. hogere eigen betalingen wegens verhoging eigen risico ZVW naar 200 euro		- 0,3
hogere eigen bijdragen wegens pakketbeperking ZVW		- 0,6
Beleids­effect EMU-relevante lasten	- 1,5	

Inkomen en arbeid

D66 verlicht de lasten op inkomen en arbeid per saldo met 2,8 mld euro:

- D66 verlaagt de inkomstenbelasting met 1,6 mld euro door het verlagen van de tarieven van de eerste en tweede schijf voor de loon- en inkomstenbelasting.
- D66 verhoogt de (inkomensafhankelijke) arbeidskorting, waardoor de lasten met 0,8 mld euro dalen.

- D66 verhoogt de aanvullende combinatiekorting met 400 euro, wat zorgt voor een lastenverlichting van 0,4 mld euro.
- Er wordt 0,3 mld euro ingezet voor koopkrachtreparatie.
- D66 versnelt de individualisering van de algemene heffingskorting, waardoor de lasten in 2010 met 0,2 mld euro toenemen.
- D66 schaft de doorwerkbonus af; dit verzwaart de lasten met 0,2 mld euro.
- Op het terrein van de zorg verkleint D66 het pakket met 0,6 mld euro. Daarnaast wordt het eigen risico verhoogd tot 200 euro (0,3 mld euro). Dit verlaagt de ZVW-premies per saldo met 1,0 mld euro, waarvan 0,7 mld euro bij gezinnen. Deze maatregelen zijn echter financieringsverschuivingen, die niet leiden tot lagere microlasten. De lagere loonheffing over de lagere inkomensafhankelijke bijdrage en gedragseffecten van bovengenoemde maatregelen verlagen de lasten in totaal met 0,2 mld euro. De ZVW-premies, inclusief grondslageffect over de lagere inkomensafhankelijke bijdrage, dalen in totaal met 1,1 mld euro.

Vermogen en winst

D66 verlicht de lasten op vermogen en winst met 0,2 mld euro door de WBSO voor technostarters en milieutechnologie te verruimen.

Overig

D66 verzwaart de lasten via overige belastingen met 0,5 mld euro:

- D66 verschuift logiesverstrekking van het lage naar het normale btw-tarief, waardoor de lasten met 0,3 mld euro stijgen.
- D66 wil softdrugs legaliseren; de heffing van btw en accijns zorgt voor een lastenstijging van 0,2 mld euro.
- D66 voert een evenementenheffing in om politie-inzet te financieren. Dit verhoogt de lasten met 0,1 mld euro.

Financieringsverschuivingen

De lastenontwikkeling van D66 omvat per saldo voor 0,9 mld euro aan financieringsverschuivingen. Dit betreft de pakketmaatregelen (0,6 mld euro) en het verhogen van het eigen risico in de ZVW (0,3 mld euro). De lastenmaatregelen van D66 verlagen daardoor het EMU-saldo met 1,5 mld euro.

3 Ex-ante effect op EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van D66 impliceren bij de collectieve uitgaven voor 7,1 mld euro aan ombuigingen. Hiertegenover staan 2,0 mld euro aan intensiveringen. De EMU-relevante lasten dalen met 1,5 mld euro.

Tabel 3.1 Ex-ante budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota 2010

	mld euro	% BBP
Ex-ante effect voorstellen D66 (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	7,1	
Intensiveringen	-2,0	
EMU-relevante lasten	-1,5	
Ex-ante effect op EMU-saldo	3,6	0,6

In de MEV 2010, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -6,2% van het BBP gerapporteerd voor 2010. Ex ante leiden de voorstellen van D66 tot een verbetering van dit saldo met 3,6 mld euro, ofwel 0,6% BBP. Het ex-post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.